

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. J.**, bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. J. G., advokátom v P., proti žalovaným **1/ T. B.**, bývajúcej v P., **2/ R. T.**, bývajúcemu v P., **3/ F. T.**, bývajúcej v P., **4/ J. J.**, bývajúcemu v P., **5/ M. J.**, bývajúcej v P., **6/ K. H.**, bývajúcej v P., zastúpeným Advokátskou kanceláriou P.P., so sídlom v P., v mene a na účet ktorej koná advokát JUDr. P. P., o **náhradu za užívanie nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13 C 52/2009, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 20 Co 1, 2, 6/2011, takto

r o z h o d o l :

Členovia senátu 20 Co Krajského súdu v Prešove JUDr. M. B., JUDr. P. S. a JUDr. A. K. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 20 Co 1, 2, 6/2011 (vec vedená na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13 C 52/2009).

O d ô v o d n e n i e

V konaní, ktoré je na Krajskom súde v Prešove vedené pod sp. zn. 20 Co 1, 2, 6/2011 žalobca vzniesol námietku zaujatosti voči senátu 20 Co tohto súdu, ktorý má podľa rozvrhu práce túto vec prejednať a rozhodnúť. Namietal, že sudcovia senátu 20 Co rozhodovali vo veciach, kde bol účastníkom konania alebo kde bola účastníkom konania spoločnosť, ktorej je konateľom a pravidlom bolo, že jeho návrh zamietli, resp. potvrdili zamietavý výrok rozsudku súdu prvého stupňa. Poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 448-2010 zo dňa 13. apríla 2011, ktorým bol zrušený iný rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Co 139/2009, 8 Co 138/2009 zo dňa 21. januára 2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uvedeným nálezom Ústavný súd Slovenskej republiky okrem iného rozhodol, že základné právo spoločnosti P., ktorej je (žalobca) konateľom, na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením krajského súdu porušené bolo.

JUDr. M. B., JUDr. P. S. a JUDr. A. K. vo vyjadrení k námietke zaujatosti zhodne uviedli, že sa necítia byť vo veci zaujatí. Účastníkov konania nepoznajú, nemajú k nim žiaden vzťah a nemajú vzťah ani k ich právnym zástupcom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť uvedenej námietky z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu, sledovanému uvedeným ustanovením, zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to : 1/ k veci, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo 2/ k účastníkom konania, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo 3/ k zástupcom účastníkov konania, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod 2/.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého slovenský preklad bol vyhlásený v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí pod č. 209/1992 Zb., ďalej len „dohovor“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom.

Súvislosťou medzi súdom, ktorý je založený na zákone, a jeho nezávislosťou, ako to vyjadruje článok 6 ods. 1 prvá veta dohovoru („každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“), garantuje tento dohovor v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces [čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ďalej len „listina“; čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb., ďalej len „ústava“, ktoré články dávajú každému možnosť (právo) domáhať sa (zákonom) ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v (zákonom) určených prípadoch na inom orgáne (Slovenskej republiky)], do ktorého tiež zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 listiny; čl. 48 ods. 1 ústavy, ktoré články postulujú, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon). Ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadruje zhodu (totožný zámer) na sudcovskú nezávislosť a právo na zákonného sudcu s právnym režimom podľa dohovoru (v obsahu týchto práv podľa dohovoru a podľa ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť). Potom platí, že v určitej právnej veci má rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento *zákonný sudca* by sa už v ďalšom priebehu konania – pokiaľ by k tomu nebol daný zákonný dôvod – meniť nemal. Inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, ktorý predstavuje výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu, stanovuje, aby zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov bol zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Sledovaný cieľ, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmaření hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý – nie nestranný – sudca.

Nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho napĺňania (poskytovania) spravodlivosti. Nezávislosť a nestrannosť úzko spolu súvisia, často sa prekrývajú a nie je vždy ľahké ich od seba odlišiť. Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju

má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje teda výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). Vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno preto len celkom výnimočne a to zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. O taký prípad, kedy by bolo potrebné sudcu, resp. sudcov vylúčiť, však v tejto právnej veci nejde.

Pre vylúčenie sudcu, resp. sudcov z prejednávania a rozhodovania veci, ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôraznil napr. aj vo svojom uznesení z 9. marca 2009 sp. zn. 5 Nc 4/2009, nie je postačujúca samotná domnienka (názor) účastníka o možnej neobjektívnosti sudcov, ktorá je spravidla motivovaná tým, že súd nebude konať a nerozhodne podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Z obsahu spisu vrátane vyjadrení vo výroku uvedených sudcov Krajského súdu v Prešove nemožno vyvodit' žiadne objektívne existujúce zákonné dôvody pre vylúčenie týchto sudcov Krajského súdu v Prešove.

Pokiaľ súd vyššieho stupňa alebo ústavný súd zruší rozhodnutie súdu nižšieho stupňa (rozhodnutie, na prijatí ktorého sa sudca podieľal čo ani nie je v tomto prípade zrejmé), je súd, rozhodnutie ktorého bolo zrušené, viazaný právnym názorom vysloveným v zrušujúcom rozhodnutí. Sudca ktorého rozhodnutie bolo zrušené sa nemusí vždy (úplne alebo sčasti) stotožniť s právnym názorom zaujatým v rozhodnutí, ktorým bolo zrušené jeho rozhodnutie sudcu alebo rozhodnutie, na prijímaní ktorého sa podieľal, musí ho však jednoznačne rešpektovať a vychádzať z viazanosti týmto rozhodnutím (pozri napríklad § 226 O.s.p., § 243d ods. 1 O.s.p. a tiež § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov). To za predpokladu, že sa po zrušení napadnutého rozhodnutia nezmení skutkový základ veci natoľko, že je vylúčená aplikácia právneho názoru súdu vyššieho stupňa alebo ústavného súdu na nový skutkový základ. Z obsahu spisu nevyplýva a žalobca to ani nenamieta, že by uvedení sudcovia po zrušení ich predchádzajúceho rozhodnutia Ústavným súdom Slovenskej republiky

nerespektovali právny názor v ňom vyslovený a konali by svojvoľne bez opory v zákone (so zámerom ukrátiť žalobcu na jeho právach). Len takéto konanie by totiž mohlo zakladať objektívne pochybnosti o ich nezaujatosti.

Nakoľko Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by mohla byť považovaná za relevantnú z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., nevyhovet vznesenej námietke zaujatosti a rozhodol tak, že vo výroku tohto uznesenia uvedení sudcovia Krajského súdu v Prešove nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. februára 2012

JUDr. Daniela Švecová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová